

Коваль О.Ю.
студентка 3 курсу
факультету педагогіки, психології
та соціальної роботи,
науковий керівник
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Предик А.А.
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, Україна

ПОСТАТЬ ЛЕСІ УКРАЇНКИ В УКРАЇНОЗНАВЧОМУ ВИМІРІ

Вільну країну під силу розбудувати поколінню, що не лише міцно стоїть на ногах, опираючись на досвід предків, а й усвідомлює свою неповторність й силу, чітко уявляє майбутнє, й знає шляхи його реалізації. Тому так важливо змалечку формувати справжнього українця, патріота, високоінтелектуальну особистість, здатну зберегти мову, культуру, традиції своїх предків та примножити їх. Тобто виховання, зростання та розквіт українця-громадянина має відбуватися на українознавчому ґрунті. Важко уявити собі український простір без геніального постаті Лесі Українки.

Українознавчі погляди Лесі Українки – це системний підхід до історії, традицій, звичаїв, вірувань, мови, фольклору українського народу, його поглядів на навчання та виховання підростаючого покоління, нескореності в боротьбі за волю і незалежність [2, с. 115].

Роль особистості в історії важко переоцінити, адже історичні процеси не відбуваються самі по собі - головними їх рушіями були і є люди. Кожне покоління, кожна нація пишаються своїми видатними людьми. Саме завдяки їм, висоті їхніх духовних і матеріальних звершень залишаються в історії ті народи, що цього гідні.

Видатні особистості - немов камертон свого часу: постійно піднімають планку суспільних діянь і прагнень. Водночас вони стають взірцем для майбутніх поколінь. Їхнє життя, творчість, погляди чи вчинки є рушійною силою, що спонукає до дії через століття [5].

Саме такою непересічною особистістю окрасою і гордістю української нації є Лариса Петрівна Косач, добре відома сучаснику, як Леся Українка.

Насамперед, Леся Українка - яскравий приклад перемоги людини над обставинами, які створила доля. Захоплюєшся незламною силою духу Дочки Прометея, адже перемагаючи постійний біль, вона мужньо вела «тридцятилітню війну» з невиліковною хворобою, мріяла про нову незалежну Україну, дарувала оточуючим та читачам щирість, відданість, волю до життя, оптимізм [3, с.51].

Завдяки самоосвіті Леся стала високоерудованою людиною. Леся Українка знала 7 мов: крім української та російської, ще французьку, німецьку, англійську, польську та італійську. Вона читала європейську літературу в оригіналі, багато перекладала і прагнула, щоб українська література була ж такою інтелектуальною. Її надзвичайно сумлінна праця над собою вражає. Не отримавши офіційної освіти, Леся Українка своїми знаннями рівнялася з провідними умами свого часу [1, с.3-4].

Неперевершеній працездатності та силі духу хворої поетки могли позаздрити великі мужі. Не зважаючи на стан свого здоров'я, Леся Українка завжди прагнула активної діяльності для користі українського народу. Так наприкінці 80-х - на початку 90-х років XIX ст. вона в с.Колодяжному влаштовувала літературні вечори, вистави, читала селянам художні твори, проводила різноманітні бесіди і навіть подавала медичну допомогу під час епідемії тифу. Буваючи в Києві, поринала у вир літературно-мистецького і громадського життя, що не давало спокою імперській владі. Глибоко ознайомившись із здобутками світової літератури, Леся Українка прагнула доносити кращі твори світу до українського народу. Тому Леся багато перекладала з різних мов, і в перекладах своїх вибирала тему боротьби за волю, провідну тему свого життя [6, с.27].

Перебуваючи в стані постійного напруження, вона продовжувала писати свої безсмертні твори. Її горда вдача, її самокритичність, принциповість, працелюбність, сила волі і вірність слову давно стали ідеалом

для багатьох сучасників. Леся Українка завжди була оптимісткою, вона мріє про щасливе життя свого народу в майбутньому. За це майбутнє вона готова була пожертвувати собою.

Україна стала її душею. Не зважаючи на стан здоров'я Лесі, все нові й нові вірші виходили з-під її пера, все нові збірки з'являлися на світ. У них – зворушлива лірика, глибоке сприйняття природи й світу, палке слово громадянина-патріота, заклик до дій і боротьби задля блага рідного народу.

Леся Українка збагатила знання про український світ, вона утверджувала у своїх творах ідеали волі, істини, краси, прагнула пізнати історичний досвід інших народів, щоб через нього осмислювати сутність України [2, с. 115].

Лариса Петрівна добре розуміла, що сіяти зерна добра, людяності, правди та волелюбності слід з раннього дитинства, тому твори поетеси, написані для дітей. Твори поетеси, написані для дітей, стали улюбленим читанням української дітвори і відіграють важливу роль у вихованні підростаючих поколінь. Адже, поетеса вміє проникнути в психологію дитини, розкрити світ її уявлень, прагнень, перших проявів індивідуального характеру.

У казках Лесі Українка навчає малих читачів цінувати досвід, мудрість, не боятися труднощів, долати їх, жити в злагоді з товаришами, сумлінно працювати, любити і шанувати природу. Приділяла увагу й дитячому фольклору. Зокрема, 1903 року в Києві вийшла збірка "Дитячі ігри, пісні й казки". 1917 року також у Києві видруковано збірку «Народні мелодії». Миттєвостями життєвого шляху Лесі Українки варто ілюструвати виховні заходи присвячені родині, сім'ї. Адже саме родина Косачів-Драгоманових стала не лише поборником соборності України, але й зразком взаємолюбові та допомоги, поваги та підтримки. Формування самосвідомості та національного «Я». Приятельські стосунки Лесі та її брата Михайла. Саме її походження – це історія про шляхетність, національну пам'ять і

династичність, яких так бракує українцям для свого самоусвідомлення як частини європейської цивілізації.

Прикметно, що вже перші Лесині листи, датовані 1876-1877 рр., написано виключно українською мовою. І це в час, коли “Емським” указом 1876 р. українську мову було заборонено! Навчати дітей української мови вважалося державним злочином, але Олена Пчілка саме так навчала своїх дітей. А в наш час, коли маємо законну державну українську мову, чи всі українці належно шанують її. Діти Косачів рано втягнулися в настрої й життя дорослих. Перші спроби початкуючої поетки знаходять гарячу підтримку її матері, вона пильно стежить за кожним рядком Лесі, виправляє її мову, вирівнює ритм і синтаксис і сама посилає її твори до галицьких видань. Їй же належить і псевдонім, під яким ті перші твори підписані - Леся Українка. Так появилася в українській культурі велика літературна сила, яка піднялася понад багатьох митців і яка потім вразила світ силою свого духу [4].

Леся Українка залишила нам світлу зброю, своє чисте слово, ніжну музику.

Життєвий і творчий шлях поетеси щедро пересипаний тернами, однак вона вперто йшла до мети і здійснила свій подвиг. Зосталась через віки справжнім взірцем. Отож, як бачимо не можливо переоцінити велич постатті Лесі Українки в українознавчому просторі.

Список використаних джерел:

1. Драй-Хмара М. (1926) *Леся Українка. Життя і творчість*. К.С.3-4.
2. *Енциклопедія українознавства : Словникова частина : [в 11 т.]* (1995) Наукове товариство імені Шевченка; гол. ред. проф.Володимир Кубійович. Париж; Нью-Йорк : Молоде життя,
3. Євшан М. (1913) Леся Українка. *Літературно-науковий вісник*. Т. 64, кн. 10. С. 51, 53.
4. Мороз М. (1992) *Літопис життя і творчості Лесі Українки*. – К.
5. Одарченко П. (1994) *Леся Українка: розвідки різних років*. К.
6. Поліщук Я. (1997) Присутність відсутності, або проблема читача Лесі Українки. *Леся Українка і національна ідея. Зб. наук. праць*. К. С.27.